

J. R.

Ochrona własności socjalistycznej a odpowiedzialność materialna pracownika w prawie węgierskim

---

Palestra 8/1(73), 66-67

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin dochodzi od uspołecznionego zakładu pracy renty wyrównawczej przewidzianej w art. 24 ust. 2 dekretu, a poszkodowany przyczynił się do wyrządzenia szkody (art. 158 § 2 k.z.), wysokość tej renty oblicza się w ten sposób, że od wysokości szkody wynagradzanej rentą (art. 161 § 2 i 162 § 2 i 3 k.z.) odlicza się rentę z ubezpieczenia społecznego, różnicę zaś zmniejsza się w stopniu odpowiadającym przyczynieniu się poszkodowanego”.

MARIA CYBULSKA

Z ZAGRANICZNEJ PRASY PRAWNICZEJ

Ochrona własności socjalistycznej a odpowiedzialność materialna pracownika w prawie węgierskim

stosownie do reguł obowiązujących tam przepisów prawa pracy, stanowi przedmiot rozważań B. Erdős'a zamieszczonych w *Revue de droit hongrois* (nr 1/1963).

Postanowienia prawa pracy dotyczące odpowiedzialności materialnej pracownika (rodz. II Kodeksu pracy WRL) odnoszą się do wszystkich wypadków, gdy osoby pozostające w stosunku prawnym pracy, działając w sferze wynikających z tego stosunku czynności lub w zakresie własnych kompetencji, wyrządzą szkodę pracodawcy (szkoda spowodowana bezpośrednio). W wypadku, gdy pracownik wyrządzi szkodę osobie trzeciej, a odpowiedzialność za to poniósł pracodawca, temu ostatniemu przysługuje również powołanie się na powyższe przepisy prawa pracy (szkoda spowodowana pośrednio). Osobie trzeciej bowiem przysługuje w powyższej sytuacji powództwo tylko przeciwko pracodawcy, chyba że działający w zakresie swych czynności pracowniczych pracownik wywołał szkodę z winy umyślnej (w tym ostatnim wypadku odpowiedzialność ponoszą solidarnie pracownik i pracodawca).

Obowiązek wynagrodzenia szkody może być rozłożony na pracownika i pracodawcę, jeśli temu ostatniemu można przypisać przyczynienie się do jej wyrządzenia.

Stosownie do przepisów prawa pracy wysokość odszkodowania płaconego przez pracownika pracodawcy nie może w zasadzie przekroczyć 15% jego miesięcznego uposażenia, choćby nawet wyrządził on kilka szkód w ciągu danego miesiąca. Suma ta może być podwyższona do kwoty odpowiadającej wynagrodzeniu 6-tygodniowemu, jeśli szkoda została wyrządzona przez osobę zajmującą odpowiedzialne stanowisko i działającą w wykonywaniu swoich funkcji, a w szczególności jeśli osoba ta uznana została za winną nienależytego wykonywania włożonego na nią obowiązku kontroli lub nie wniosła powództwa o odszkodowanie należne pracodawcy. Stanowiska uważane za odpowiedzialne wskazane są przez danego ministra po uzgodnieniu tej kwestii ze związkami zawodowymi.

Wreszcie od pracownika można zasądzić pełne odszkodowanie, jeżeli wyrządził on szkodę czynem niedozwolonym, za który został skazany wyrokiem sądo-

wym. Odpowiedzialność jego może być zaostrzona (do wysokości dwukrotnej wartości pełnej szkody), jeżeli pracownik spowodował szkodę przez przywłaszczenie sobie określonej rzeczy lub przez inne umyślne zachowanie się przestępne, polegające na działaniu lub zaniechaniu.

W sposób specyficzny uregulowane zostało zagadnienie odpowiedzialności pracownika za braki w przedmiotach zinwentaryzowanych. Kodeks przewiduje w takiej sytuacji odpowiedzialność pracownika zaostrzoną. Może się on zwolnić od tej odpowiedzialności tylko w wypadkach wyjątkowych (przez wykazanie siły wyższej, przypadku lub przez udowodnienie, że szkoda nastąpiła w wyniku przestępstwa lub czynu niedozwolonego popełnionego przez osobę trzecią, czemu pracownik nie mógł zapobiec przy zastosowaniu niezbędnych środków ostrożności). Stąd też w doktrynie zwykle się podkreślać, że odpowiedzialność pracownika w tego rodzaju wypadkach jest tzw. odpowiedzialnością obiektywną w przeciwieństwie do ogólnych reguł określających odpowiedzialność materialną pracownika, które się opierają na zasadzie winy.

Omówione przepisy dotyczące odpowiedzialności materialnej pracownika mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących. Umowa, na mocy której pracownik zobowiązałby się do odpowiedzialności wyższej od przewidzianej w kodeksie, jest nieważna. Za nieważną uznana jest także umowa, na mocy której pracownik zobowiązałby się do dania odszkodowania osobie trzeciej za szkodę, jaką wyrządzi jej w toku wykonywania czynności pracowniczych, jeśli odpowiedzialnością za nią ustawa obarcza wyłącznie pracodawcę.

Dopuszczenie do wykonywania zawodu adwokata w USA i Japonii

stanowi przedmiot opracowania K. Ohiry i G. Stevensa, ogłoszonego w nrze 1/1963 kwartalnika *Washington Law Review*.

Ażeby móc wykonywać zawód prawnika w Japonii, należy zdać egzamin państwowy przed specjalnym komitetem egzaminacyjnym, którego trzej członkowie reprezentują sądownictwo, ministerstwo sprawiedliwości i adwokaturę, oraz odbyć dwuletnią praktykę. Należy podkreślić, że od kandydata nie wymaga się ukończenia studiów prawniczych. Większość jednakże kandydatów zazwyczaj studiów 1/1963 kwartalnika *Washington Law Review*.

Ten system kontrastuje z metodą przyjętą w tym zakresie w USA, gdzie nie wymaga się zdania egzaminu państwowego. Każdy z 50 stanów, Dystrykt Columbia oraz każdy federalny sąd dystryktu mają swoje własne reguły i wymagania, niezbędne do dopuszczenia prawnika do wykonywania zawodu. Różne stany przewidują przy tym odmienne warunki co do wykształcenia wymaganego przy dopuszczeniu do wykonywania zawodu prawnika. Normalną drogą do osiągnięcia kariery prawniczej są 3-letnie studia w jednej ze szkół prawniczych (*law-school*), aprobowanych przez *American Bar Association* lub najwyższą stanową instancję sądową. Jednakże w 18 stanach zezwala się na odbycie takich studiów w kancelarii prawniczej (*law office study* zamiast *law school study*).

Podobnie jak w Japonii większość amerykańskich kandydatów na prawników musi poddać się egzaminowi, nadzorowanemu zazwyczaj przez władze państwowe (wyjątek stanowią stany: Alabama, Montana, West Virginia i Wisconsin, gdzie